

NE PIŠITE ZA NAS BREZ NAS

SODELOVANJE LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM
RAZVOJU PRI PISANJU LAHKO BERLJIVIH
IN RAZUMLJIVIH BESEDIL

Program
Vseživljenjsko
učenje

GENERALNI DIREKTORAT ZA
IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO

EVROPSKO
ZDRUŽENJE
ZA
VKLJUČEVANJE

Inclusion Europe

IZDELANO V OKVIRU PROJEKTA POTI DO IZOBRAŽEVANJA
ODRASLIH Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU.

NE PIŠITE ZA NAS BREZ NAS

SODELOVANJE LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU
PRI PISANJU LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH BESEDIL

PARTNERJI PROJEKTA
POTI DO IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU
SO NAPISALI ŠE 3 KNJIŽICE:

INFORMACIJE ZA VSE

EVROPSKA PRAVILA ZA PRIPRAVO INFORMACIJ V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI

USPOSABLJANJE UČITELJEV VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

SMERNICE ZA PISANJE LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH BESEDIL

NAREDIMO UČENJE LAHKO

PRIPOROČILA UČITELJEM ZA PRIPRAVO UPORABNIKU PRIJAZNIH
TEČAJEV VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

DOSTOPNE SO PREK SPLETNE STRANI: www.zveza-sozitie.si

V ANGLEŠKEM JEZIKU SO DOSTOPNE PREK SPLETNE STRANI:
www.life-long-learning.eu

PREVOD V SLOVENSKI JEZIK:
DR. KATJA VADNAL, ZVEZA SOŽITJE

SLOVENSKA RAZLIČICA KNJIŽICE NE PIŠITE ZA NAS BREZ NAS
JE NASTALA S POMOČJO IN SODELOVANJEM
INŠTITUTA ZA SLOVENSKI JEZIK FRANA RAMOVŠA ZRC SAZU.

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK:
ZVEZA SOŽITJE – ZVEZA DRUŠTEV
ZA POMOČ OSEBAM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SLOVENIJE
OB PODPORI EVROPSKE KOMISIJE

GRAFIČNO OBLIKOVANJE NASLOVNICE: FORMA1 d.o.o.

IZVEDBA TEGA PROJEKTA JE FINANCIRANA S STRANI EVROPSKE KOMISIJE.
VSEBINA PUBLIKACIJE (KOMUNIKACIJE) JE IZKLJUČNO ODGOVORNOST AVTORJA
IN V NOBENEM PRIMERU NE PREDSTAVLJA STALIŠČ EVROPSKE KOMISIJE.

VSEBINA	ŠTEVILKA STRANI
ZAKAJ POTREBUJEMO LAHKO BERLJIVA IN RAZUMLJIVA BESEDILA.....	4
ZAKAJ JE POMEMBNO SODELOVANJE.....	5
LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU	
ZAKAJ JE TA KNJIŽICA NAPISANA.....	5
V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI	
NEKAJ NASVETOV ZA STROKOVNJAKE.....	5
PISANJE LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH BESEDIL.....	6
1. PISANJE V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI	
2. PREVAJANJE V LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO OBLIKO	
PREIZKUŠANJE BESEDILA.....	8
DOKONČANJE BESEDILA.....	9

ZAKAJ POTREBUJEMO LAHKO BERLJIVA IN RAZUMLJIVA BESEDILA

- LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SO ENAKI KOT VSI DRUGI. OB USTREZNI PODPORI LAHKO V ŽIVLJENJU VELIKO DOSEŽEJO.
- LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU TEŽKO RAZUMEJO NOVE STVARI IN SE JIH TEŽKO NAUČIJO.

ZARADI TEGA JE POMEMBNO, DA SO INFORMACIJE ZA LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU JASNE, ENOUMNE IN ČIM BOLJ RAZUMLJIVE.

- LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU IMAJO PRAVICO DO DOBRIH INFORMACIJ.

V 9. ČLENU KONVENCIJE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV O PRAVICAH INVALIDOV PIŠE, DA MORAJO DRŽAVE INVALIDOM ZAGOTOVITI DOSTOP DO INFORMACIJ.

DOBRA INFORMACIJA LJUDEM POMAGA, DA IZVEDO, KAR MORAJO VEDETI. POMAGA JIM PRI IZBIRANJU IN PRI ODLOČANJU.

- ČE LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU NE DOBIJO DOBRIH INFORMACIJ, SO IZKLJUČENI. NE MOREJO SODELOVATI PRI STVAREH, KI SE DOGAJAJO OKOLI NJIH. ČAKATI MORAJO NA DRUGE, DA IZBEREJO ALI SE ODLOČIJO NAMESTO NJIH.
- PRIPRAVITI DOBRO INFORMACIJO POMENI PRIPRAVITI LAHKO BERLJIVO IN LAHKO RAZUMLJIVO INFORMACIJO. DA NAM TO USPE, MORAMO UPOŠTEVATI DOLOČENA PRAVILA.

VEČ O PRAVILIH ZA PRIPRAVO LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH INFORMACIJ JE V KNJIŽICI **INFORMACIJE ZA VSE, EVROPSKA PRAVILA ZA PRIPRAVO LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH INFORMACIJ.**

ZAKAJ JE POMEMBNO SODELOVANJE LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU

LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU NAJBOLJE VEDO,
KAJ JE DOBRO ZANJE.
NAJBOLJE VEDO, KAJ JE POTREBNO, DA BODO INFORMACIJO RAZUMELI.

LAHKO BERLJIVA IN RAZUMLJIVA BESEDILA MORAMO VEDNO PISATI
V SODELOVANJU Z LJUDMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU.

ZAKAJ JE TA KNJIŽICA NAPISANA V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI

LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU NE VEDO,
KDAJ IN NA KAKŠEN NAČIN LAHKO SODELUJEJO PRI PISANJU BESEDIL.

DA BI VEDELI, KDAJ LAHKO SODELUJEJO PRI PISANJU BESEDIL,
MORAJO POZNATI KORAKE, PO KATERIH PRIPRAVLJAMO BESEDILO.

ZATO SMO SE ODLOČILI,
DA KNJIŽICO NAPIŠEMO V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI.
TAKO BODO LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU
RAZUMELI VLOGO,
KI JO IMAJO PRI PISANJU LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH BESEDIL.

NEKAJ NASVETOV ZA STROKOVNJAKE

1. PREPRIČATI SE MORAMO,
DA LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU RAZUMEJO:
 - KAJ DELAJO,
 - KAKŠNA JE NJIHOVA VLOGA IN
 - KAKO BO DELO POTEKALO.
2. DELATI MORAMO POČASNEJE KOT SICER.
TO MORAMO UPOŠTEVATI PRI NAČRTOVANJU TRAJANJA DELA.
3. PISANJE ALI PREIZKUŠANJE BESEDILA
JE ZA LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU TEŽKO DELO.

ČE LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU
TO POGOSTO POČNEJO, POSTANEJO PRAVI IZVEDENCI.
DELO IZVEDENCE JE TREBA, ČE JE LE MOGOČE, PLAČATI.

V FINANČNEM NAČRTU MORAMO TOREJ PREDVIDETI TUDI
PLAČILO LJUDEM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU.

PISANJE LAHKO BERLJIVIH IN RAZUMLJIVIH BESEDIL

OPISALI BOMO 2 RAZLIČNI SITUACIJI, IN SICER:

1. BESEDILO NAPIŠEMO NEPOSREDNO V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI,
2. BESEDILO PREVEDEMO V LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO OBLIKO.

1. PISANJE V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI

A. IZBIRA SNOVI

POMEMBNO JE, DA LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SODELUJEJO PRI ODLOČITVI O VSEBINI GRADIVA.

PRI TEM LAHKO LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU:

- POVPRASHAMO PO NJIHOVIH POTREBAH PO INFORMACIJAH;
- VKLJUČIMO V ODBORE ALI KOMISIJE, KI ODLOČAJO O TEM, KAJ NAJ BO OBJAVLJENO V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI;
- OBVEŠČAMO O TEM, KAR SE DOGAJA, IN OPAZUJEMO, KAJ JIH ZANIMA.

B. PREDEN ZAČNEMO

KO SE ODLOČIMO, DA BOMO BESEDILO NAPISALI V LAHKO BERLJIVI IN RAZUMLJIVI OBLIKI, JE NAJBOLJŠE, DA LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU PRI TEM SODELUJEJO ŽE OD ZAČETKA.

Z NJIMI SE POGOVORIMO O BESEDILU.

POGOVORIMO SE:

- O VSEBINI,
- KAJ JE TREBA O TEJ VSEBINI POVEDATI IN
- KAKO BOMO BESEDILO PREDSTAVILI.

TAKO BOMO PRIPRAVILI LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO GRADIVO, KI BO ZA LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU ZANIMIVO IN KORISTNO.

C. PISANJE PRVEGA OSNUTKA

DOGOVORITI SE MORAMO, KDO BO NAPISAL PRVI OSNUTEK:

- ALI BO TO NAREDIL UDELEŽENEC Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU?
- ALI BOMO TO NAREDILI STROKOVNJAKI SKUPAJ Z UDELEŽENCEM Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU?
- ALI BOMO TO NAREDILI STROKOVNJAKI SAMI?

VČASIH SE ZGODI, DA JE SNOV, KI JO OBRAVNAVAMO, ZA UDELEŽENCE TEŽKA ALI PA JE NE POZNAJO.

NA PRIMER VPRAŠANJE PRAVNE SPOSOBNOSTI. V TEM PRIMERU SE LAHKO LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU ODLOČIJO, DA BODO SODELOVALI ŠELE, KO BO OSNUTEK LAHKO BERLJIVEGA IN RAZUMLJIVEGA BESEDILA ŽE NAPISAN.

ODLOČITEV O TEM, KDO BO PRIPRAVIL PRVI OSNUTEK, JE ODVISNA OD:

- TEŽAVNOSTI SNOVI,
- IZKUŠENJ STROKOVNJAKOV
IN IZKUŠENJ LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU,
- RAZPOLOŽLJIVEGA ČASA IN DENARJA TER
- MEDSEBOJNIH ODNOSOV.

Č. PO PRVEM OSNUTKU

PRVI OSNUTEK MORAJO PREGLEDATI IN POPRAVITI LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU.

VEČ INFORMACIJ O TEM JE V POGLAVJU »PREIZKUŠANJE BESEDILA«.

2. PREVAJANJE V LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO OBLIKO

TO LAHKO NAREDIMO NA 2 NAČINA:

1. PRVI PREVOD V LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO OBLIKO PRIPRAVIMO STROKOVNJAKI. LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU PROSIMO, DA GA POPRAVIJO. VEČ INFORMACIJ O TEM JE V POGLAVJU »PREIZKUŠANJE BESEDILA«.
2. STROKOVNJAKI OD ZAČETKA DELA SODELUJEMO Z LJUDMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU. SKUPAJ PREBEREMO IZVORNO TEŽKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO BESEDILO. UGOTOVIMO, KAJ RAZUMEJO IN KAJ JIM MORAMO RAZLOŽITI. SKUPAJ NAPIŠEMO LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO RAZLIČICO.

TA NAČIN DELA ZAHTEVA VEČ ČASA KOT PRVI, OMOGOČA PA VELIKO BOLJŠE SODELOVANJE LJUDI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU.

PREIZKUŠANJE BESEDILA

LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU NAJBOLJE VEDO,
KAJ JE DOBRO ZANJE.
NAJLAŽJE PRESODIJO,
ALI JE BESEDILO LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO ALI NE.

ZATO JE POMEMBNO, DA LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU
BESEDILO PREGLEDAJO IN POPRAVIJO.

TAKO JIH:

- PROSIMO, DA POVEDO,
KATERE BESEDE ALI BESEDNE ZVEZE JIH BEGAJO;
- VPRAŠAMO, ALI POTREBUJEJO DODATNO RAZLAGO,
DA BI BESEDILO RAZUMELI;
- PROSIMO, DA SVOJE PRIPOMBE PISNO ALI USTNO IZRAZIJO.

VPRAŠANJA SI LAHKO ZAPIŠEJO ŽE MED BRANJEM BESEDILA.

NEKAJ NAPOTKOV ZA PREGLEDOVANJE IN POPRAVLJANJE BESEDILA:

- LAHKO BERLJIVO IN RAZUMLJIVO BESEDILO MORAMO PREVERITI TAKO
S POSAMEZNIKI KOT TUDI S SKUPINO.
- POMEMBNO JE,
DA BESEDILO PREIZKUSIMO
Z LJUDMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU,
KI PRI PRIPRAVI BESEDILA NISO SODELOVALI.
- BESEDILO MORAMO PREIZKUSITI
Z LJUDMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU,
KI IMAJO RAZLIČNE ZMOŽNOSTI IN IZKUŠNJE.
- PREGLEDOVANJE IN POPRAVLJANJE JE VČASIH TEŽKO.
NEKATERI LJUDJE Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU SO
TO ŽE DELALI, DRUGI NE.
NAJBOLJE JE, DA BESEDILO PREIZKUSIMO:
 - Z LJUDMI, KI SO TO ŽE DELALI, IN
 - Z LJUDMI, KI TEGA NISO ŠE NIKOLI POČELI.
- KO BESEDILO OCENJUJEMO
SKUPAJ Z LJUDMI Z MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU,
SE IZOGIBAMO VPRAŠANJEM,
NA KATERA BI LAHKO PREPROSTO ODGOVORILI Z »DA« ALI »NE«.
IZOGIBAMO SE VPRAŠANJEM,
KOT JE »ALI JE TO LAHKO RAZUMLJIVO?«

PROJEKT JE VODILO EVROPSKO ZDRUŽENJE ZA VKLJUČEVANJE
(INCLUSION EUROPE). PRI PROJEKTU JE SODELOVALO 9 PARTNERJEV:

Atempo Grazbachgasse 39, 8010 Graz, Avstrija
tel.: 0043 316 81 47 16 0
e-pošta: capito@atempo.at
spletna stran: <http://www.atempo.at/>

Me Itse ry Pinninkatu 51, 33100 Tampere, Finska
tel.: 00358 0207 718 200
e-pošta: me.itse@kvtl.fi
spletna stran: http://www.kvtl.fi/sivu/me_itse_ry

Nous Aussi 15 rue Coysevox, 75876 Paris Cedex 18, Francija
tel.: 0033 1 44 85 50 50
e-pošta: nous-aussi@unapei.org
spletna stran: <http://www.nousaussi.org>

UNAPEI 15 rue Coysevox, 75876 Paris Cedex 18, Francija
tel.: 0033 1 44 85 50 50
e-pošta: public@unapei.org
spletna stran: <http://www.unapei.org/>

**Büro für
Leichte
Sprache of
Lebenshilfe
Bremen** Waller Heerstraße 59, 28217 Bremen, Nemčija
tel.: 0049 421 387 77 79
e-pošta: leichte-sprache@lebenshilfe-bremen.de
spletna stran: <http://www.lebenshilfe-bremen.de>

**Inclusion
Ireland** Unit C2, The Steelworks, Foley St, Dublin 1, Irska
tel.: 00353 1 8559891
e-pošta: info@inclusionireland.ie
spletna stran: <http://www.inclusionireland.ie/>

VILTIS Kalvarijų g.143, 08221 Vilnius, Litva
tel.: 00370 5 261 52 23
e-pošta: viltis@viltis.lt
spletna stran: <http://viltis.lt>

FENACERCI Rua Augusto Macedo 2A, 1600-794 Lisboa, Portugalska
tel.: 00351 217 11 25 80
e-pošta: fenacerci@fenacerci.pt
spletna stran: <http://www.fenacerci.pt/>

**ENABLE
Scotland
ACE** 2nd Floor, 146 Argyle Street, Glasgow G2 8BL, Škotska
tel.: 0044 141 226 4541
e-pošta: enable@enable.org.uk
spletna stran: <http://www.enable.org.uk/>